

Nr 62.

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner om vissa ändringar beträffande det s. k. förvärvsavdraget för gift kvinna vid taxering till skatt.

Till bevillningsutskottet har hänvisats följande inom riksdagen väckta, av utskottet till behandling i ett sammanhang upptagna motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 53 av fru *Svenson* m. fl. samt II: 71 av herrar *Svensson* i Vä och *Pettersson* i Norregård, vari hemstälts, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära förslag antingen till innevarande eller nästkommande års riksdag om rätt till fast förvärvsavdrag vid den kommunala beskattningen av samma storlek och på samma villkor som vid den statliga beskattningen för gifta kvinnor, som deltagar i mannens jordbruk eller rörelse»; ävensom

2) de likalydande motionerna I: 333 av herr *Ewerlöf* m. fl. och II: 282 av herr *Hjalmarson* m. fl., vari hemstälts, »att riksdagen måtte antaga

1) följande

Förslag

till

lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370).

Härigenom förordnas, att 46 § 3 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370) samt anvisningarna till 20 § punkt 2 samma lag skola erhålla följande ändrade lydelse.

46 §.

3 mom. Har gift kvinna, som levt tillsammans med sin man och under större delen av beskattningsåret varit här i riket bosatt, under året haft inkomst av jordbruk, som hon själv bedrivit, eller av rörelse eller eget arbete, må hon, i den mån sådan hennes inkomst därtill förslår, i hemortskommunen åtnjuta avdrag med 300 kronor.

Har gift man, som levt tillsammans med sin hustru och under större delen av beskattningsåret varit här i riket bosatt, under året haft inkomst av jordbruksfastighet eller rörelse och har den skattskyldiges hustru utfört arbete i förvärvskällan till ett värde av minst 300 kronor, må mannen, i den mån inkomsten i förvärvskällan därtill förslår, i hemortskommunen åtnjuta avdrag med 300 kronor.

Avdrag enligt detta moment må icke för makarna tillsammans överstiga 300 kronor.

Anvisningar

till 20 §.

Från föreskriften om att skattskyldig ej må avdraga värdet av arbete, som i hans förvärvsverksamhet utförts av andre maken, föreligger såsom framgår av 46 § 3 mom. i vissa fall undantag i fråga om arbete, som utförts av gift kvinna.

Hemmavarande barn — — — 51 §.

Frågan om — — — 65 §).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1955; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1955 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1955 eller tidigare år.

2) följande

Förslag

till

*förordning om ändring i förordningen den 26 juli 1947 (nr 576)
om statlig inkomstskatt.*

Härigenom förordnas, att 4 § 2 mom. förordningen den 26 juli 1947 om statlig inkomstskatt skall erhålla följande ändrade lydelse.

4 §.

2 mom. Har gift kvinna, som levt tillsammans med sin man och under större delen av beskattningsåret varit här i riket bosatt, under året haft inkomst av jordbruk som hon själv bedrivit eller av rörelse eller eget arbete, må hon, i den mån sådan hennes inkomst därtill förslår, åtnjuta avdrag med 300 kronor eller, om hon haft hemmavarande barn för vilket rätt till allmänt barnbidrag förelegat, med 300 kronor jämte 10 procent av nämnda inkomst, sammanlagt dock högst med 1 000 kronor.

Har gift — — — 300 kronor.

Avdrag enligt — — — 1 000 kronor.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1955; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1955 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1955 eller tidigare år.»

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framställda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionerna I: 53 och I: 333.

I enlighet med utskottets hemställan i memorial nr 59 har riksdagen vid vårsessionen beslutat att till innevarande års höstsession uppskjuta behandlingen av de föreliggande motionerna.

I 46 § 3 mom. kommunalskattelagen stadgas, att därest gift kvinna, som levtt tillsammans med sin man och under större delen av beskattningsåret varit här i riket bosatt, haft inkomst av rörelse eller eget arbete, hon må i hemortskommunen erhålla avdrag med 300 kronor, om och i den mån sådan hennes inkomst därtill förslår. Berörda s. k. förvärvsavdrag höjdes genom beslut av 1947 års riksdag till nyssnämnda belopp från tidigare gällande 200 kronor.

Motsvarande bestämmelser i förordningen om statlig inkomstskatt innefattas i 4 § 2 mom. Sagda författningsrum erhöill ny lydelse jämlikt beslut av 1952 års riksdag. De nya bestämmelserna, som gäller från och med 1954 års taxering, innebär i huvudsak följande. Gift kvinna med inkomst av rörelse eller av eget arbete erhåller, i den mån inkomsten därtill förslår, avdrag med högst 300 kronor eller, om den gifta kvinnan haft hemmavarande barn, för vilket rätt till allmänt barnbidrag förelegat, med 300 kronor jämte 10 procent av nämnda inkomst, sammanlagt dock med högst 1 000 kronor. Vidare är gift man, som haft inkomst av jordbruksfastighet eller av rörelse och vars hustru utfört arbete i förvärvskällan till ett värde av minst 300 kronor, berättigad att, om och i den mån inkomsten i förvärvskällan därtill förslår, åtnjuta avdrag med 300 kronor. De nu nämnda avdragen må dock för makarna tillsammans icke överstiga 300 respektive 1 000 kronor.

Efter år 1947 har frågan om förvärvsavdragets utformning behandlats i två av sakkunniga avgivna betänkanden, därvid olika förslag härutinnan framlagts. I sitt år 1949 avlämnade betänkande med förslag till ändrade bestämmelser rörande beskattningen av äkta makar (SOU 1949: 47) föreslog sålunda *sambeskattningssakkunniga*, att förvärvsavdraget såväl vid den kommunala som den statliga beskattningen skulle utsträckas till att avse gift kvinnas inkomst av jordbruksfastighet, rörelse, tjänst eller tillfällig förvärvsverksamhet. Samtidigt föreslogs emellertid den inskränkningen att avdraget endast skulle avse inkomst, vilken härrörde av arbete, som kvinnan utfört i förvärvskällan. Härutöver föreslog *sambeskattningssakkunniga* att förvärvsavdrag inom nyssnämnda inkomstslag även skulle åtnjutas vid s. k. faktisk sambeskattning, d. v. s. i fråga om hustrur som biträdde mannen i dennes verksamhet. Rörande förvärvsavdrag från inkomst av jordbruk och rörelse anförde *sambeskattningssakkunniga* bl. a. följande. Avdragsrätt borde tillkomma gifta kvinnor, som vore egna företagare, förutsatt att de själva toge del i arbetet i icke alltför obetydlig omfattning. Att gift kvinna dreve egen rörelse förekomme tämligen ofta, däremot torde endast undantagsvis inträffa, att en med sin man sammanlevande hustru själv dreve jordbruk, i vilket hon gjorde personlig arbetsinsats. För båda nämnda kategorier borde gälla att kravet på ett verkligt deltagande i arbetet från den gifta kvinnans sida noga upprätthölls. I allmänhet torde dock i det enskilda fallet sådant deltagande vara för taxeringsnämnden känt eller kunna utan större omgång kontrolleras.

Sambeskattningssakkunnigas förslag i denna del mötte vid remissbehandlingen en ingående kritik, bl. a. från överståthållarämbetet och ett flertal länsstyrelser.

I betänkande angående den statliga direkta beskattningen (SOU 1951:51) yttrade 1949 års skatteutredning rörande sambeskattningssakkunnigas förslag bl. a., att den kritik förslaget mött vid remissbehandlingen finge särskild tyngd därigenom, att de myndigheter som hade ansvaret för taxeringarna nästan enstämmigt ställt sig avvisande eller gjort allvarliga erinringar mot förslaget. Kritiken visade att en lösning av frågan enligt de av sambeskattningssakkunniga föreslagna grunderna icke vore praktiskt genomförbar. Skatteutredningen diskuterade därefter olika möjligheter att utforma förvärvsavdraget. Utredningen fann att därest kravet på förvärvsavdrag även för gifta kvinnor, som biträdde mannen i dennes förvärvsverksamhet, icke kunde avvisas såsom obefogat, annan möjlighet icke torde stå öppen än att för deras del införa ett fast förvärvsavdrag till visst lägre belopp att medgivas efter generella grunder. Att avdraget bestämdes lägre än för hustrur med egen arbetsinkomst torde få anses motiverat därigenom, att de i mannens verksamhet sysselsatta hustrurna vanligen hade sitt arbete förlagt till hemmet och kunde disponera sin tid på ett friare sätt, varigenom arbetet för deras del medförde mindre avbräck och kostnader än om de haft förvärvsarbete utanför hemmet. Vad anginge frågan om förvärvsavdrag för hustru med egen inkomst av jordbruk påvisade utredningen vissa svårigheter att rättvist avväga ett sådant avdrag gentemot, å ena sidan ett eventuellt avdrag för hustru, som biträdde sin man i jordbruket, och å andra sidan, förvärvsavdrag för gift kvinna med inkomst av rörelse. Utredningen uttalade vidare, att risk för överflyttning av jordbruk på hustrun uppkomme, därest ett visst lägre förvärvsavdrag infördes för hustru som biträdde mannen i jordbruket, och ett annat högre avdrag stipulerades, om hustrun själv dreve jordbruket. Sammanfattningsvis anförde 1949 års skatteutredning, att enligt utredningens mening förvärvsavdraget icke kunde bibehållas i skattesystemet — och än mindre höjas — utan att fråga måste uppkomma om att samtidigt införa ett liknande avdrag för gifta kvinnor, vilka deltog i mannens jordbruk eller rörelse men vilka enligt gällande bestämmelser icke självständigt taxerades för värdet av sitt däri nedlagda arbete. En sådan utvidgning av förvärvsavdraget vore emellertid icke praktiskt genomförbar. Det dittills gällande förvärvsavdraget hade, främst på denna grund, ansetts vara behäftat med så stora brister, att det borde avlägsnas ur skattesystemet eller åtminstone väsentligt beskäras. Förutsättningar för en sådan reform hade ansetts föreligga, om den genomfördes i samband med den sänkning och omläggning av den statliga inkomstbeskattningen, som utredningen i övrigt föreslog. För att möjliggöra en övergång hade det dock visat sig nödvändigt att behålla förvärvsavdraget till någon mindre del. För att detta skulle kunna ske utan att fog för ett motsvarande avdrag för jordbrukare- och rörelseidkarehustrur skulle uppkomma och därigenom syftet med reformen omintetgöras, borde avdraget dock icke bestämmas högre än till 300 kronor, fast

belopp. Avdraget komme därigenom att överensstämma med det förvärvsavdrag, som utginge vid den kommunala beskattningen.

Skatteutredningens förslag i denna del var icke enhälligt. Fem ledamöter av utredningen ansåg att förvärvsavdraget för yrkeskvinnor icke kunde beskäras så hårt som till 300 kronor utan borde medgivas med högre belopp.

I propositionen nr 213 till 1952 års riksdag med förslag till omläggning av statsbeskattningen anförde chefen för finansdepartementet bl. a. följande. De till utredningens förslag avgivna reservationerna visade, att frågan om äkta makars beskattning icke skulle kunna lösas i enighetens tecken om utredningens förslag nu framlades ograverat. I det läge, vari frågan sålunda kommit, förordade departementschefen dels att förvärvsavdraget till yrkeskvinnor på visst sätt utvidgades utöver vad utredningen föreslagit och dels att förvärvsavdrag efter vissa generella grunder infördes även för hustrur vilka deltog i mannens jordbruk eller rörelse. Departementschefen föreslog, att ett fast förvärvsavdrag om högst 300 kronor skulle beräknas för gifta kvinnor med inkomst av rörelse eller eget arbete. Beträffande sådana gifta kvinnor med barn, för vilket rätt till allmänt barnbidrag förelegat, förordades att förvärvsavdraget, i den mån inkomsten därtill försloge, skulle utgöra 300 kronor jämte 10 procent av inkomsten, sammanlagt dock högst 1 000 kronor. Beträffande hustru, som deltog i mannens jordbruk eller rörelse, föreslogs förvärvsavdraget skola medgivas mannen med ett fast belopp av 300 kronor.

Av de vid 1952 års riksdag i anledning av propositionen väckta motionerna må här erinras om motionerna I: 212 (av herr Ewerlöf m. fl.) och II: 284 (av herr Hjalmarson m. fl.) ävensom motionerna I: 213 (av herr Nils Theodor Larsson) och II: 135 (av herr Jonsson i Skedsbygd m. fl.), i vilka framställtts yrkande att förvärvsavdrag även vid den kommunala beskattningen skulle kunna medgivas gift man, vars hustru arbetat i mannens förvärvskälla. I de förstnämnda två motionerna yrkades därjämte bl. a., att förvärvsavdrag skulle medgivas gift kvinna med inkomst av egen jordbruksfastighet.

I sitt i anledning av propositionen jämte motioner avgivna betänkande nr 50 tillstyrkte 1952 års bevillningsutskott propositionen i vad den avsåg gift kvinnas förvärvsavdrag. Betänkandet godkändes av riksdagen. Beträffande yrkandena om avdrag för gift man jämväl vid den kommunala beskattningen yttrade utskottet:

»Då emellertid, beträffande kategorien gifta yrkeskvinnor, den för kvinnor med barn föreslagna påbyggnaden av 300-kronorsavdraget icke avser annat än den statliga beskattningen, anser utskottet att den utvidgning av avdraget som nu föreslås beträffande de i jordbruk och rörelse sysselsatta hustrurna icke heller bör ifrågakomma annat än vid statlig beskattning.»

I de vid 1953 års riksdag väckta, likalydande motionerna I: 276 och II: 208 framställdes yrkanden av samma innebörd som i de nu föreliggande motionerna I: 333 och II: 282. I sitt av riksdagen godkända betänkande nr

17 yttrade 1953 års bevillningsutskott i anledning av förstnämnda motioner bl. a. följande.

Utskottet vill i anledning av förevarande motionsyrkanden till en början framhålla, att den utformning som förvärvsavdraget erhållit i samband med föregående års omläggning av statsbeskattningen närmast är att uppfatta såsom resultatet av en sammanjämkning av skilda ståndpunkter. Nu gällande ordning kan sålunda icke sägas återspegla en enhetlig princip. Detta förhållande ter sig dock mindre väsentligt då resultatet av statsskatteomläggningen, vilken också innefattade höjning och ändrad avvägning av ortsavdragen m. m., innebär skattelättnader för de gifta yrkeskvinnorna. För sin del är utskottet av den uppfattningen, att förvärvsavdraget för gift kvinna ävensom gift mans avdrag vid faktisk sambeskattnings i och för sig måste anses såsom en mindre önskvärd komplicerings icke blott av själva beskattningsreglerna utan framför allt av taxerings- och uppborädsförfarandet. 1949 års skatteutredning syftade också till en lösning som skulle göra det möjligt att undvara förvärvsavdraget vid den statliga beskattningen. Emellertid har bland annat av skäl som nyss nämnts denna strävan icke kunnat fullföljas. Utskottet vill även erinra om det inbördes samband, som råder mellan utformningen av förvärvsavdraget, ortsavdragens avvägning och storlek samt vid statsbeskattningen skatteskalornas uppbyggnad.

Rörande de två nu föreliggande motionsyrkandena kan ytterligare anföras följande.

Yrkandet att rätt till förvärvsavdrag måtte införas för gift kvinna med inkomst av jordbruk, som hon själv bedrivit, torde böra uppfattas så, att därmed avses inkomst av den gifta kvinnan tillhörig jordbruksfastighet, till vilken inkomst hon bidragit genom eget arbete. Såsom framgår av den ovan lämnade redogörelsen, hade sambeskattningsakkunniga i sitt år 1949 avgivna betänkande föreslagit sådant avdrag vid såväl den kommunala som den statliga beskattningen. Förslaget föranledde emellertid ingen lagstiftningsåtgärd. Även 1949 års skatteutredning hade övervägt möjligheterna av ett sådant förvärvsavdrag, men utredningen, som i princip ansåg att förvärvsavdraget borde avskaffas, föreslog icke något förvärvsavdrag för detta fall. Skatteutredningen uttalade därvid farhågor för att ett sådant avdrag skulle stimulera till överflyttning av jordbruksfastigheter. Icke heller förordades i propositionen nr 213, som låg till grund för de av 1952 års riksdag antagna bestämmelserna angående förvärvsavdrag vid den statliga beskattningen, införande av rätt till förvärvsavdrag för gift kvinna med inkomst av jordbruksfastighet. Erinras må vidare att motionsyrkande av enahanda innebörd som det nu behandlade avslogs av föregående års riksdag.

Utskottet vill framhålla att, därest en diskussion rörande detta spörsmål såsom en isolerad företeelse över huvud är möjlig och överväganden av enbart principiell natur skulle vara vägledande för ett ställningstagande, synes en utvidgning av rätten till förvärvsavdrag böra omfatta icke blott inkomst av jordbruksfastighet utan även inkomst av annan fastighet t. ex. hyresfastighet. Även gift kvinnas inkomst av egen villafastighet, som användes till familjebostad, skulle i princip berättiga till förvärvsavdrag. Det nu anförda visar enligt utskottets mening, att enbart principiella synpunkter icke kan tillåtas bli avgörande för utformningen av rätten till förvärvsavdrag. Vid den föregående år genomförda omläggningen av statsbeskattningen utsträcktes icke rätten till förvärvsavdrag att gälla andra inkomster än vad tidigare varit fallet, och utskottet finner icke att motionärerna anført bärande skäl för en utvidgning av denna rätt.

Utskottet avstyrker med hänvisning till det anförda de föreliggande motionerna i vad de avse utsträckning av rätten till gift kvinnas förvärvsavdrag.

Beträffande det i föreliggande motioner framställda yrkandet att det från och med innevarande beskattningsår vid den statliga beskattningen medgivna avdraget för gift man vid faktisk sambeskattnings jämväl borde införas vid den kommunala beskattningen framgår av vad tidigare nämnts, att ett motionsvis framfört yrkande av samma innebörd som det förevarande var föremål för prövning vid 1952 års riksdag men att yrkandet avvisades av riksdagen. I sitt av riksdagen godkända betänkande nr 50 yttrade 1952 års bevillningsutskott i detta hänseende bland annat följande. Då emellertid, beträffande kategorien gifta yrkeskvinnor, den för gifta kvinnor med barn föreslagna påbyggnaden av 300-kronorsavdraget icke avsåge annat än den statliga beskattningen, ansåge utskottet att den utvidgning av avdraget, som föresloges beträffande de i jordbruk och rörelse sysselsatta hustrurna icke heller borde ifrågakomma annat än vid statlig beskattning.

Utskottet ansluter sig till vad 1952 års bevillningsutskott uttalat i detta hänseende och anser skäl icke föreligga för en ändring. Utskottet avstyrker fördens skull de föreliggande motionerna även i denna del.

Av innehållet i de förevarande *motionerna* må här återgivas följande.

I de likalydande *motionerna* I: 53 och II: 71 har bl. a. anförts, att det ur rättvisesynpunkt måste vara riktigt att principiell jämställdhet skapades mellan de gifta kvinnor, som deltog i mannens jordbruk eller rörelse, och andra gifta kvinnor, som vore yrkesverksamma. Det av bevillningsutskottet vid 1952 års riksdag anförda argumentet mot yrkandena om avdrag även vid den kommunala beskattningen kunde endast anses vara av rent formell art och icke utgöra något avgörande skäl mot en ändring.

Till stöd för de i de likalydande *motionerna* I: 333 och II: 282 framförda yrkandena har bl. a. anförts. Någon anledning att undantaga gift kvinna, som självständigt dreve jordbruk, från rätten till förvärvsavdrag syntes icke föreligga. Hon borde i detta avseende helt jämföras med t. ex. hustru, som dreve rörelse. Två makar, som gemensamt utövade jordbruk, finge enligt gällande bestämmelser visst avdrag i det fall mannen hade att deklarerat inkomsten därav. Det måste då vara oegentligt att avdrag skulle förvägras i ett motsvarande fall där hustrun hade att deklarerat för inkomsten. Det förefölle motionärerna likaledes skäligt att den inadvartens, som bestode i att gift man i förekommande fall medgavs det mot förvärvsavdrag svarande avdraget vid taxeringen till statlig inkomstskatt men icke vid taxeringen till kommunal inkomstskatt, eliminerades. Skälet för en avdragsrätt vore uppenbarligen lika starka i båda fallen. Någon nämnvärd inverkan på det kommunala skatteunderlaget skulle en sådan ändring med säkerhet icke heller ha.

Utskottet. Gift kvinna, som levt tillsammans med sin man och som under större delen av beskattningsåret har varit bosatt här i riket, äger vid inkomsttaxering rätt till särskilt avdrag, s. k. förvärvsavdrag, om hon haft inkomst av rörelse eller av eget arbete. — Har den gifta kvinnan haft in-

komst av egen jordbruksfastighet är hon däremot icke berättigad till avdrag som nu sagts. — Förvärvsavdraget är vid taxering till såväl kommunal som statlig inkomstskatt begränsat till högst 300 kronor; om den gifta kvinnan har hemmavarande barn, för vilket rätt till allmänt barnbidrag förelegat, må dock avdrag vid statsbeskattningen medgivas med högst 1 000 kronor. Ett liknande avdrag kan härjämte medgivas gift man vid taxering till statlig inkomstskatt. Sistnämnda avdrag, som uppgår till 300 kronor, tillkommer gift man, som haft inkomst av jordbruksfastighet eller rörelse och vars hustru utfört arbete i förvärvskällan till ett värde av minst 300 kronor. Detta avdrag vid s. k. faktisk sambeskattning har icke någon motsvarighet vid den kommunala taxeringen. De nu återgivna reglerna i fråga om taxering till statlig inkomstskatt tillkom i samband med den av 1952 års riksdag beslutade omläggningen av statsbeskattningen.

I de föreliggande likalydande motionerna I: 333 (av herr Ewerlöf m. fl.) och II: 282 (av herr Hjalmarson m. fl.) har hemställts, att riksdagen måtte besluta sådan ändring av bestämmelserna om förvärvsavdrag att gift kvinna med inkomst av jordbruk, som hon själv bedrivit, skall vara berättigad till dylikt avdrag i samma omfattning som nu gäller i det fall, att hon har inkomst av rörelse eller av eget arbete. Denna av motionärerna förordade ändring har sålunda avseende å taxering till såväl kommunal som statlig inkomstskatt. Därjämte har i berörda motioner yrkats att riksdagen måtte besluta den ändringen att gift man, vars hustru biträder honom i hans förvärvsverksamhet — jordbruk eller rörelse — skall erhålla rätt till avdrag vid den kommunala taxeringen enligt samma regler som nu gäller vid statsbeskattningen. Sistnämnda yrkande överensstämmer i sak med det i de likalydande motionerna I: 53 (av fru Svenson m. fl.) samt II: 71 (av herrar Svenson i Vä och Pettersson i Norregård) framställda yrkandet. I motionerna I: 53 och II: 71 har emellertid icke yrkats omedelbar författningsändring av angiven innebörd utan skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om förslag i ämnet till innevarande eller nästkommande års riksdag.

Såsom framgår av det ovan sagda finnes nu två avdrag av olika storlek. Det högsta avdraget tillkommer gift kvinna med barn om hon haft inkomst av rörelse eller av eget arbete. Det lägre avdraget åtnjutes av gift kvinna utan barn om hon haft inkomst som nyss sagts ävensom av gift man, vars hustru — oavsett om hon har barn eller ej — biträtt mannen i jordbruk eller rörelse. I sistnämnda fall utgår avdraget dock icke vid kommunalbeskattningen, varför man beträffande det lägre avdraget har två till sitt värde olika avdrag. Samtliga nu nämnda avdrag är tillkomna för att lindra verkningarna av sambeskattningen, men de gift kvinna tillkommande avdragen har sin främsta motivering däri att man velat beakta de icke eljest avdragsgilla omkostnader, som kvinnans förvärvsarbete utom hemmet medför. Av ofrånkomliga praktiska skäl har emellertid avdragsrätten fått en schablonmässig utformning, och densamma torde vara förankrad i överväganden, där väsentligt utrymme givits den psykologiska effekten av ett sådant avdrag för kvinnor med förvärvsarbete utom hemmet. I avdragets

schablonmässiga karaktär ligger att det tar sikte på vissa normalfall. Mera ovanliga former av gift kvinnas arbetsinsats har icke dragits in under bestämmelserna. Detta gäller för övrigt icke blott det avdrag, som tillkommer gift kvinna, utan även det 300-kronorsavdrag, som efter den år 1952 gjorda utbyggnaden av avdraget kan medgivas gift man vid den faktiska sambeskattningen. Utom avdragsrätten faller sålunda icke endast fall, då en gift kvinna har inkomst av egen jordbruksfastighet eller av egen annan fastighet, utan också sådana fall, då en hustru biträder sin man i förvärvskällan tjänst eller tillfällig förvärvsverksamhet. Emellertid torde, om schablonmässigheten i avdraget skall uppgivas och ersättas med en uppläggning strängt efter principiella linjer, detta leda till att avdraget icke låter sig praktiskt hanteras.

Det berättigade i att medgiva förvärvsavdrag av förevarande slag ur ren beskattningssynpunkt finnes här ej anledning närmare diskutera; det må i förevarande sammanhang endast konstateras, att ur synpunkter, som varit bestämmande för avdragets medgivande, den nuvarande avgränsningen av avdragsrättens tillämplighetsområde återspeglar en restriktivitet i betraktelsesättet som det ansetts angeläget att upprätthålla. Den frågan kan givetvis ställas huruvida den nuvarande ordningen är ur alla synpunkter tillfredsställande med hänsyn till samtliga de intressen som måste vägas mot varandra. Å ena sidan kan med fog göras gällande, att det i och för sig är riktigt att på sätt som skett vid avdragsrättens utformning beakta den omständigheten att kvinnor med förvärvsarbete utom hemmet i allmänhet måste antagas ha kostnader härför, som i regel icke förekommer för hustrur som med sin arbetsinsats biträder mannen i dennes verksamhet. Å andra sidan kan hävdas, att nuvarande ordning medför en i och för sig icke önskvärd komplicerad av beskattningsreglerna, vars undanröjande av olika skäl måste i första hand anses angeläget. Såsom framgår av den ovan lämnade redogörelsen har riksdagen såväl år 1952 som år 1953 ställt sig på den första ståndpunkten. I sitt av riksdagen godkända betänkande nr 17 gjorde 1953 års bevillningsutskott — efter att ha erinrat om att den nuvarande utformningen av förvärvsavdraget närmast vore att uppfatta såsom resultatet av en sammanjämkning av skilda ståndpunkter och sålunda icke kunde sägas återspegla en enhetlig princip — det allmänna uttalandet, att detta förhållande dock tedde sig mindre väsentligt, då resultatet av statsskatteomläggningen innebure skattelättnader för de gifta yrkeskvinnorna. Utskottet erinrade i sammanhanget särskilt om det inbördes samband som rådde mellan utformningen av förvärvsavdraget, ortsavdragens avvägning och storlek samt, vid statsbeskattningen, skatteskalornas uppbyggnad.

Under senare år har ägnats en alltmer ökad uppmärksamhet åt önskemålet att genom en viss schablonisering av den skattemässiga inkomstberäkningen åstadkomma ett förenklat deklarations- och taxeringsförfarande. Det har framstått som uppenbart att mer väsentliga resultat på detta område inte kan uppnås annorledes än genom att medge vissa schablonmässigt

bestämda avdrag, vilket i sin tur medför ett visst skattebortfall och följaktligen en skattelindring för vissa inkomsttagare. Förslag i sådan riktning har för någon tid sedan framlagts av 1950 års skattelagssakkunniga (SOU 1954: 18); detta förslag är för närvarande föremål för Kungl. Maj:ts prövning.

Vidare har från skilda håll uttalats angelägenheten av att söka ernå en allmän skattelättnad. Möjligheten att genomföra en sådan är givetvis beroende av utvecklingen på området för statens utgifter och inkomster. Det kan förutsättas att denna betydelsefulla fråga är föremål för Kungl. Maj:ts uppmärksamhet. Utskottet vill — utan att därmed ha i dagens läge tagit någon ståndpunkt till utformningen av en eventuell allmän skattesänkning — understryka att till en diskussion i detta ämne självfallet hör även spörsmålen om utformningen av skatteskalorna och ortsavdragen. Det är också uppenbart att ett visst samband föreligger mellan sistnämnda frågor och utformningen av förvärvsavdraget.

Med hänsyn till angivna samband och till att reglerna för såväl statsbeskattningen som kommunalbeskattningen i nyss nämnda hänseenden är föremål för Kungl. Maj:ts uppmärksamhet synes det utskottet som om övervägande skäl talar för att riksdagen icke för närvarande tager ställning till frågan om en sådan utvidgning av förvärvsavdraget som förordas i de förevarande motionerna. Utskottet vill emellertid samtidigt framhålla att det torde nära överensstämma med synpunkter som tidigare anlagts på detta spörsmål att riksdagens ställningstagande i frågan föregående år inte bör hindra den ändring av reglerna för förvärvsavdragets utformning, som bl. a. med hänsyn till förenklingssynpunkter vid fortsatta överväganden kan befinnas önskvärd. I enlighet härmed torde från riksdagens sida den uppfattningen böra komma till uttryck, att det bör ankomma på Kungl. Maj:t att till närmare undersökning upptaga frågan om förvärvsavdragets lämpligaste utformning i skilda hänseenden. Huruvida detta bör ske i samband med de överväganden, vilka såsom utskottet antytt för närvarande torde vara aktuella hos Kungl. Maj:t, eller i annat sammanhang kan utskottet icke uttala sig om. Beaktande torde böra skänkas det kommunala skatteunderlagets känslighet och sambandet med övriga aktuella reformfrågor på kommunalbeskattningens område.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen — i anledning av de likalydande motionerna I: 53 av fru Svenson m. fl. samt II: 71 av herrar Svenson i Vä och Pettersson i Norregård ävensom de likalydande motionerna I: 333 av herr Ewerlöf m. fl. och II: 282 av herr Hjalmarson m. fl. — måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t an hålla, att Kungl. Maj:t ville, med beaktande av vad i detta betänkande anförts, i lämpligt sammanhang låta verkställa en översyn av reglerna om det s. k. förvärvsavdraget vid taxering till skatt samt så snart förutsättningar därför före-

ligger för riksdagen framlägga det förslag i ämnet som här-
av må föranledas.

Stockholm den 16 november 1954.

På bevillningsutskottets vägnar:

ADOLV OLSSON.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Sjödahl, Heüman, Spetz, Gustaf Elofsson, Falk, Ramberg, Velander, Söderquist, Niklasson och Erik Jansson; samt

från andra kammaren: herrar Olsson i Gävle, Kristensson i Osby, Ortgård, Brandt, Kollberg, Kärrlander, Wiklund, Vigelsbo och Nilsson i Svalöv.

Reservation

av herrar *Velander* och *Nilsson* i Svalöv, vilka under hänvisning till de likalydande motionerna I: 333 av herr Ewerlöf m. fl. och II: 282 av herr Hjalmarson m. fl. ansett att utskottet bort hemställa,

att riksdagen måtte, med bifall till sagda motioner, antaga de i motionerna framlagda förslagen till

1) lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370); samt

2) förordning om ändring i förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt.